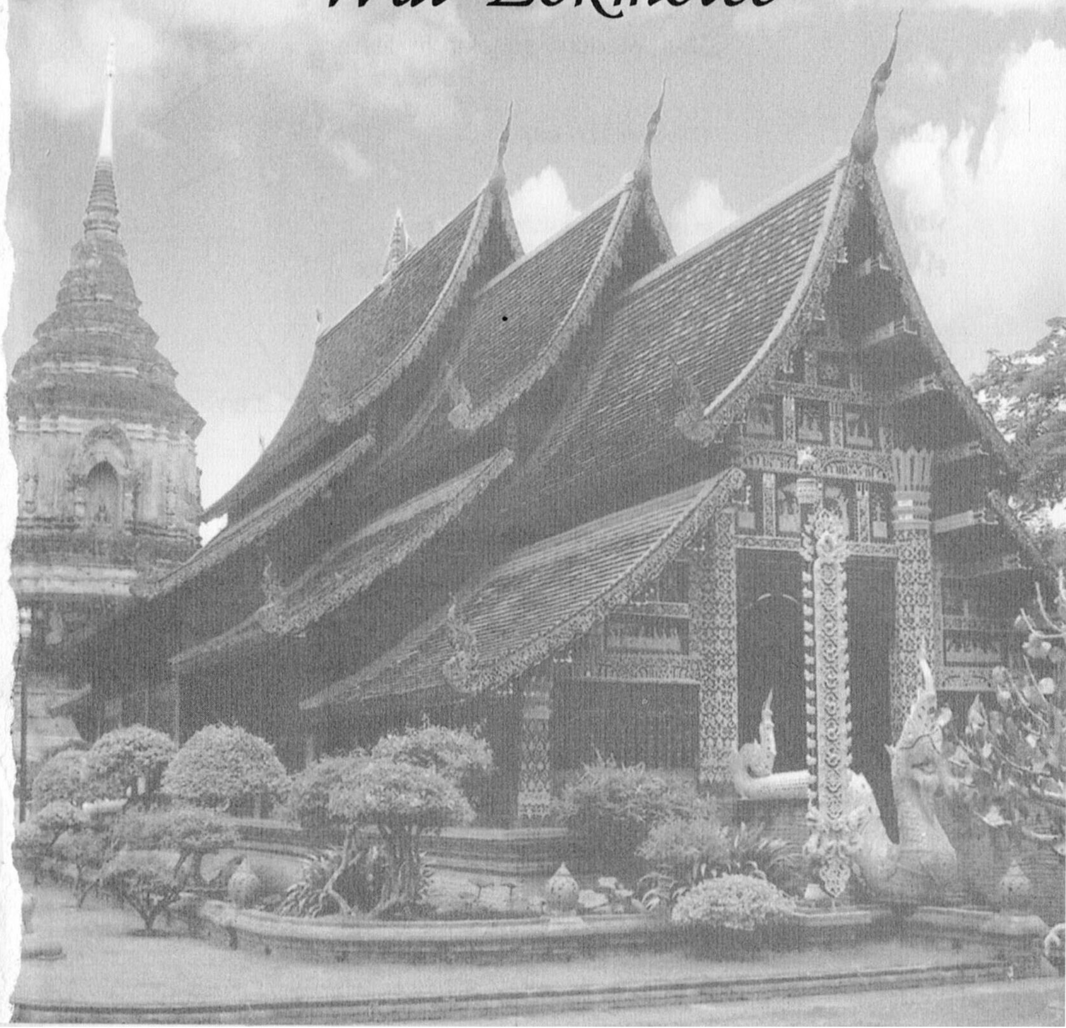
ตำนานวัดโลกโมฬี

A Historic Chronicle of Wat Lokmolee

ตำนานวัดโลกโมฬี

A Historic Chronicle of Wat Lokmolee

ตำนานวัดโลกโมฬี

A Historic Chronicle of Wat Lokmolee

เรียบเรียงโดย : ประวิทย์ ตันตลานุกุล
ครูภูมิปัญญาไทย (ด้านภาษาและวรรณกรรม)

Compilation & Translation :
Prawit Tantalanukul
Thai wisdom scholar in literary works.

ISBN : 978-974-377-640-3

พิมพ์ครั้งแรก : ๓,๐๐๐ เล่ม, ธันวาคม ๒๕๕๑
First edition : 3,000 copies, December 2008

จัดพิมพ์โดย : มูลนิธิพระบรมธาตุดอยสุเทพ เชียงใหม่
Publisher : Phraboromthat Doi Suthep Foundation
Chiangmai, Thailand

พิมพ์ที่ : **หจก.เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์**
๑๙๕-๑๙๗ ถ.พระปกเกล้า ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
๕๐๒๐๐ โทร. ๐-๕๓๒๒-๑๒๑๒, ๐-๕๓๒๑-๙๖๔๗
แฟกซ์ ๐-๕๓๒๒-๑๙๗๗
Print Press : Sangsilp Printing, T.Sriphum
A.Muang, Chiangmai 50200
Tel. 0-5322-1221 Fax 0-5322-1977

พระเทพวรสิทธาจารย์
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพ ฯ
ผู้ฟื้นฟูวัดโลกโมฬี ปี พ.ศ. 2544
Ven. Phra Thepworasithajarn
The abbot of Wat Phrathat Doi Suthep
The third revivalist of Wat Lokmolee

คำนำ

วัดโลกโมฬีได้รับการอนุมัติจากมหาเถระสมาคม ให้ยกฐานะจากวัดร้างให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 วัดโลกโมฬีเคยเป็นพระอารามหลวงในอดีต เป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชแห่งล้านนามาก่อน เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์มังราย และเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ โดยตรงมาหลายพระองค์

ตำนานเล่มนี้จะทำให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงเรื่องราว และประวัติวัดโลกโมฬีโดยละเอียด ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกที่บรรพบุรุษของพวกเราได้สร้างไว้

หากกุศลผลบุญอันใดที่เกิดจากการฟื้นฟูวัดโลกโมฬี ตลอดจนถึงการจัดพิมพ์ตำนานเล่มนี้ออกเผยแพร่ ก็ขออุทิศถวายแด่องค์ผู้สถาปนาพระอารามนี้ และบูรพกษัตริย์ รวมถึงเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ในอดีตทุกพระองค์ที่มีส่วนทำนุบำรุงวัดโลกโมฬีแห่งนี้มาก่อน

(พระเทพวรสิทธาจารย์)
ผู้ฟื้นฟูวัดโลกโมฬี
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพฯ
รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

หน้า

Preface

Wat Lokmolee was a forsaken temple, approved by the Supreme Mahathera association to be changed as a general normal temple since the year 2544 BE. Wat Lokmolee used to be a royal temple due to it was the residence of Supreme patriarch of Lanna. Wat Lokmolee concerned many kings of Mangrai dynasty and several princes of Chiangmai.

This book will enable the readers to know the detail of historic story of Wat Lokmolee which leads to be proud of our ancestors' heritage.

May the result of merit-making caused by the revival of Wat Lokmolee and the new publication of this book be dedicated to the founder of Wat Lokmolee including former kings and Chiangmai rulers who supported Wat Lokmolee in the past.

(Phra Thepworasithajarn)

Revivalist of Wat Lokmolee

The abbot of Wat Phrathat Doi Suthep

The vice ecclesiastical governor of Chiangmai

1st October 2008

Contents

ตำนานวัดโลกโมฬี

สถานภาพทั่วไปของวัดโลกโมฬีก่อนได้รับการฟื้นฟู

วัดโลกโมฬี มีความหมายว่าเป็นวัดสูงสุดของโลก อยู่ห่างจากประตูหัวเวียง (ช้างเผือก) ไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๔๐๐ เมตร เป็นพระอารามเก่าแก่ ตั้งอยู่นอกคูเมืองและกำแพงโบราณด้านทิศเหนือ บนถนนมณีนพรัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จุดเด่นของวัดนี้คือองค์พระเจดีย์ สันนิษฐานว่าวัดนี้สร้างในสมัยพญากือนากษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์มังราย ช่วงปี พ.ศ. ๑๙๑๐–๑๙๓๑ (ค.ศ ๑๓๖๗–๑๓๘๘) ส่วนองค์พระเจดีย์น่าจะสร้างภายหลัง ซึ่งตั้งตระหง่านเด่นสง่างามครอบคลุมบริเวณพื้นที่แห่งนี้ จึงยากที่ผู้ได้พบเห็นจะลืมเลือนจุดเด่นนี้ วัดโลกโมฬีเป็นวัดร้างและเก่าแก่ของเมืองเชียงใหม่และเป็นโบราณสถานแห่งชาติอีกด้วย ช่วงที่เป็นวัดร้างปี พ.ศ. ๒๓๑๘–๒๓๓๙ ก่อนที่พญากาวิละจะกลับมากู้ฟื้นฟูเมือง บริเวณที่แห่งนี้ยังเป็นป่าดิบ ขาดผู้คนอยู่อาศัย เป็นที่อยู่ของสัตว์ร้ายนานาชนิด มีเสือและช้างป่า เป็นต้น วัดโลกโมฬีช่วงนั้นถูกทอดทิ้งปล่อยให้องค์พระเจดีย์ตั้งเด่นสง่าอยู่อย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางป่าพนาสัณฑ์ ณ บริเวณแห่งนี้ วัดโลกโมฬีเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสวยงาม ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาเชียงใหม่จะถือโอกาสแวะเข้ามาชมองค์พระเจดีย์รูปทรงระฆังที่สวยงามตามแบบสถาปัตยกรรมล้านนามีอายุกว่า ๖๐๐ ปี และยังเชื่อว่าวัดนี้ถูกทอดทิ้งมานานตั้งแต่สมัยอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า แม้ในระยะหลังพญากาวิละจะได้มาฟื้นฟู แต่ก็พัฒนาได้ไม่มากนัก เพราะภาวะเศรษฐกิจในยุคนั้นยังไม่เอื้ออำนวยให้

ผู้ฟื้นฟูวัดโลกโมฬีคนแรก

ในอดีตกษัตริย์แห่งราชวงศ์มังรายหลายพระองค์ที่เข้ามาทำนุบำรุงวัดโลกโมฬีอยู่ตลอด พญาเมืองเกศเกล้า หรือ พญาเกศเชษฐราช กษัตริย์องค์ที่ ๑๒ และ ๑๔ แห่งราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ ๒ ครั้ง) ก็เป็นอีกพระองค์หนึ่งที่เข้ามาดูแลเอาใจใส่วัดโลกโมฬีมากเป็นพิเศษ โดยพระองค์ได้ทรงเจริญรอยตามวิถีทางแห่งบูรพกษัตริย์อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มั่นคง พญาเกศเชษฐราช ขึ้นครองราชย์ในปีพ.ศ.๒๐๖๘ จากนั้นไม่นาน พระองค์ก็ขึ้นไปบูรณะองค์พระธาตุดอยสุเทพ โดยขยายให้ใหญ่ขึ้นคือจากเดิม เป็นสูง ๑๑ วา กว้าง ๖ วา ดังปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้ ต่อมาในปี ๒๐๖๙ พระองค์ได้สร้างพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ขนาดใหญ่ ๑ องค์ ตั้งชื่อว่า "พระเจ้าล้านทอง" ปัจจุบันพระพุทธรูปองค์นี้ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระเจ้าล้านทองอำเภอพร้าว เชียงใหม่ นอกจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๐๗๐ พระองค์ได้ยกมอบบ้านหัวเวียงให้เป็นบริเวณส่วนหนึ่งของวัดโลกโมฬี และในปีต่อมา พ.ศ.๒๐๗๑ พระองค์ได้สร้างมหาเจดีย์และวิหารขึ้นในวัดโลกโมฬีอีก ด้วยเหตุดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าพระองค์เป็นผู้ฟื้นฟูวัดโลกโมฬีคนแรก ผู้เขียนใคร่ที่จะแนะนำพระราชประวัติโดยย่อของพญาเกศเชษฐราช ดังต่อไปนี้

พญาเกศเชษฐราช เป็นพระอนุชาของพญาเมืองแก้ว กษัตริย์องค์ที่ ๑๑ แห่งราชวงศ์มังราย และทั้ง ๒ พระองค์ต่างก็เป็นพระโอรสของพญายอดเชียงราย กษัตริย์องค์ที่ ๑๐ พญาเกศเชษฐราช ได้ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์ล้านนาองค์ที่ ๑๒ ในปี พ.ศ.๒๐๖๘ (ค.ศ.๑๕๒๕) พระองค์มีพระโอรส ๑ พระธิดา ๓ ดังต่อไปนี้

๑. **พระนางยอดคำทิพย์** เป็นมเหสีของพระเจ้าโพธิสาราช แห่งล้านช้าง (หลวงพระบาง) พระโอรสของพระองค์ชื่อว่าไชยเชษฐา เคยมาเป็นกษัตริย์ล้านนา องค์ที่ ๑๖ ช่วงปี พ.ศ.๒๐๘๙-๒๐๙๐

๒. **พระนางจิรประภา** เป็นกษัตรีย์แห่งล้านนา องค์ที่ ๑๕ ช่วงปี ๒๐๘๘-๒๐๘๙ และเป็นผู้อุปถัมภ์ วัดโลกโมฬี

๓. **ท้าวทรายคำ** เป็นกษัตริย์ล้านนา องค์ที่ ๑๓ ด้วยการก่อการกบฏต่อพระราชบิดา

๔. **พระนางวิสุทธิเทวี** เป็นมเหสีของพระเจ้าบุเรงนอง แห่งตองอู และต่อมาได้เป็นกษัตรีย์ องค์ที่ ๑๘ แห่งราชวงศ์มังราย (องค์สุดท้าย) ช่วง ๒๑๐๗-๒๑๒๑

ผู้สร้างวัดโลกโมฬี

ในอดีตไม่ได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับวัดโลกโมฬีโดยละเอียดเป็นการเฉพาะไว้ จึงไม่มีหลักฐานแสดงชัดเจนว่าใครเป็นผู้สร้างและสร้างในสมัยใด แต่ก็สันนิษฐานว่าวัดโลกโมฬีนี้ สร้างในต้นยุคราชวงศ์มังราย โดยมีเหตุผลประกอบการสันนิษฐานเช่นนั้น ไว้ดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ.๑๙๑๐ พญากือนา กษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์มังราย ทรงประสงค์จะฟื้นฟูและปรับปรุงพระพุทธศาสนาในล้านนาให้เจริญและมั่นคง พระองค์จึงได้ส่งผู้แทนไปยังเมืองพัน ประเทศมอญ (ปัจจุบันเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของพม่า) เพื่อขอนิมนต์พระมหาอุทุมพร บุปผมหาสวามี ผู้เชี่ยวชาญแตกฉานในพระไตรปิฎก เพื่อให้มาช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนาในล้านนา เนื่องจากพระมหาอุทุมพร บุปผมหาสวามีได้ชราภาพมากแล้ว ท่านจึงได้ส่งพระอนันตเถระ พร้อมกับพระลูกศิษย์อีก ๑๐ รูปมายังล้านนา (เชียงใหม่) พญากือนา จึงได้จัดวัดโลกโมฬีไว้รับรองแขกเมืองจากต่างประเทศ เนื่องจากวัดโลกโมฬีตั้งอยู่ใกล้วัง จึงสะดวกสบายและง่ายต่อการดูแลและปรนนิบัติมวลพระเถระเหล่านั้น ส่วนอีกประการหนึ่งคือในช่วงสมัยของพญาติโลกราช กษัตริย์ราชวงศ์มังรายองค์ที่ ๙ พระองค์ได้จัดประชุมสังคายนาพระไตรปิฎกของโลก ครั้งที่ ๘ ที่วัดโพธารามมหาวิหาร (วัดเจ็ดยอด) ในปี พ.ศ. ๒๐๒๐ โดยได้นิมนต์พระเถระที่แตกฉานในพระไตรปิฎก จากวัดต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเข้าร่วมประชุม ซึ่งต้องใช้เวลาประชุมและแก้ไข ประมาณ ๑ ปีเศษจึงแล้วเสร็จบรรดาพระเถระที่มาร่วมประชุม พญาติโลกราช ได้จัดให้พักอยู่ที่วัดโลกโมฬี

ผู้อุปถัมภ์และสนับสนุนวัดโลกโมฬีในอดีต

ในรัชสมัยของพญาเกศเชษฐราช กษัตริย์องค์ที่ ๑๒ และ ๑๔ แห่งราชวงศ์มังราย ช่วงปี พ.ศ. ๒๐๖๘-๒๐๘๑ และ ๒๐๘๖-๒๐๘๘ (ครองราชย์ ๒ ครั้ง) พระองค์ได้พยายามเจริญรอยตามวิถีทางของบูรพกษัตริย์ในด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวัดโลกโมฬี ตามตำนานท้องถิ่นได้กล่าวว่าพระองค์ได้อุปถัมภ์ค้ำจุนวัดโลกโมฬีหลายอย่าง เช่น ในปี พ.ศ. ๒๐๗๐ พระองค์ได้ยกบ้านหัวเวียงถวายไว้กับวัดโลกโมฬีและต่อมาในปี พ.ศ. ๒๐๗๑ พระองค์ได้สร้างพระมหาเจดีย์และพระวิหารขึ้นในวัดนี้อีก

ความสำคัญของวัดโลกโมฬี

วัดโลกโมฬีเป็นวัดเก่าแก่ของเชียงใหม่ เชื่อกันว่าสร้างโดยกษัตริย์ราชวงศ์มังราย ช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙ วัดโลกโมฬีเคยเจริญรุ่งเรืองมาในอดีต เพราะเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชแห่งล้านนา และยังเป็นที่รับรองแขกเมืองอีกด้วยเนื่องจากวัดอยู่ติดกับพระราชวังซึ่งถือว่าสะดวกและง่ายต่อการบริการและปรนนิบัติแขกเมือง วัดโลกโมฬีเป็นวัดที่สำคัญเพราะเกี่ยวเนื่องกันกับกษัตริย์ราชวงศ์มังรายหลายพระองค์ ตลอดถึงเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่แทบจะทุกพระองค์ สมัยแรกที่พญาเกศเชษฐราช กษัตริย์องค์ที่ ๑๒ พระองค์ได้ยกบ้านหัวเวียงถวายไว้กับวัดโลกโมฬีในปี พ.ศ.๒๐๗๐ เพื่อขยายบริเวณวัดให้กว้างขึ้น และในปีต่อมาคือ พ.ศ.๒๐๗๑ พระองค์ได้สร้างพระมหาเจดีย์และพระวิหารขึ้นในวัดนี้อีก พญาเกศเชษฐราช สิ้นพระชนม์ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๐๘๘ รวมพระชนมายุได้ ๔๘ พรรษา จากนั้นพระนางจิรประภา ได้รับความไว้วางใจจากเหล่าขุนนางทั้งหลายสถาปนาขึ้นเป็นกษัตรีย์ องค์ที่ ๑๕ ของเชียงใหม่ หลังจากได้ถวายพระเพลิงศพพระราชบิดาแล้ว พระนางจิรประภาได้สร้างกู่เก็บพระอัฐิของพระราชบิดาไว้ในวัดโลกโมฬีนี้ มีหนังสือเกี่ยวกับวัดโลกโมฬีเขียนโดย มิสเตอร์ แอนดรู โฟรเบส เขียนไว้ว่า นอกจากอัฐิของพญาเกศเชษฐราช จะเก็บไว้ที่วัดโลกโมฬีนี้ ภายหลังพระอัฐิของท้าวซายคำ พระนางจิรประภาและพระนางวิสุทธิเทวี ก็บรรจุไว้ในกู่ ภายในบริเวณวัดโลกโมฬีนี้เช่นกัน

สำหรับกู่ที่บรรจุพระอัฐิของพญาเกศเชษฐราชนั้น ชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับวัดโลกโมฬีแห่งนี้ได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ว่ากู่นั้นอยู่ทางทิศตะวันออกแจ่งเหนือของมหาเจดีย์ห่างไปประมาณ ๑๕๐ เมตร (ที่ดินของวัดแต่ดั้งเดิมมีประมาณ ๗๐ ไร่ เดี๋ยวนี้เหลือเพียง ๑๐% เท่านั้น เพราะชาวบ้านได้ยึดครองเป็นที่ดินส่วนตัวไปในช่วงเป็นวัดร้าง)

จากการสืบเสาะของผู้เขียนจึงได้ทราบว่ากู่พระอัฐินั้นมีอยู่จริง และอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านแออัด หลังอาคารพาณิชย์ ห่างจากมหาเจดีย์ประมาณ ๑๕๐ เมตร ตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน

ความสำคัญของที่ตั้งวัดโลกโมฬี

วัดโลกโมฬีตั้งอยู่บนเนื้อที่ ๔-๑-๓๗ ไร่ หรือประมาณ ๑.๗ เอเคอร์ เท่ากับ ๖,๙๔๘ ตารางเมตร บนถนนมณีนพรัตน์ อำเภอเมือง เชียงใหม่ นอกกำแพงเมืองด้านเหนือใกล้กับประตูหัวเวียง (ช้างเผือก) ประตูหัวเวียงเป็นประตูที่สำคัญที่สุด ตามประเพณีแล้วจะเรียกประตูเดชเมือง ซึ่งหมายความว่าประตูแห่งความรุ่งโรจน์ของอำนาจ เพราะอยู่ติดกับพระราชวังของกษัตริย์ ในประเพณีโบราณ งานพิธีใหญ่ ๆ ของกษัตริย์มักจะจัดที่ประตูเดชเมืองนี้ (ประตูหัวเวียง) เช่น พญากือนา ปล่อยช้างเผือกมงคลที่อัญเชิญพระบรมธาตุขึ้นดอยสุเทพ ในปี พ.ศ. ๑๙๑๙ ก็ปล่อยออกจากประตูหัวเวียง และพระนางจิรประภา ได้อัญเชิญพระไชยราชาแห่งอยุธยา เข้าสู่เมืองผ่านทางประตูหัวเวียงนี้ เมื่อปี พ.ศ.๒๐๘๘ เป็นต้น

กษัตริย์ไชยราชาแห่งอยุธยาเสด็จวัดโลกโมฬี

หลังจากเหล่าขุนนางทั้งหลายได้มอบความไว้วางใจและสถาปนาพระนางจิรประภาขึ้นเป็นกษัตรีย์องค์ที่ ๑๕ แห่งราชวงศ์มังราย ในปี

พ.ศ. ๒๐๘๘ ได้ไม่นานนัก กองทัพแห่งอยุธยาซึ่งนำโดยพระเจ้าไชยราชาได้ยกทัพอันเกรียงไกรเตรียมรุกรานเชียงใหม่ในปลายปีเดียวกันนั้น พระนางจิรประภาไม่มั่นใจว่ากองทัพของเชียงใหม่จะรับมือและต้านทานกองทัพอยุธยาได้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะกองทัพอยุธยาเข้มแข็งกว่าและเตรียมตัวมาดี ดังนั้นพระนางถึงได้วางแผนผูกไมตรีกับกษัตริย์อยุธยา โดยพระนางได้ตระเตรียมของบรรณาการออกไปต้อนรับและเชื้อเชิญพระเจ้าไชยราชาเสด็จเข้าสู่เมืองทางด้านประตูหัวเวียง พระเจ้าไชยราชา จึงรู้สึกยินดีและอบอุ่นใจที่ได้เข้ามาพักอยู่ในเวียงเจ็ดริน (ปัจจุบันคือที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชมงคลล้านนา)พระนางจิรประภา จึงถือโอกาสเชิญพระเจ้าไชยราชาเข้ามาเคารพอัฐิพระราชบิดาของตนที่วัดโลกโมฬี พระเจ้าไชยราชาจึงได้บริจาคเงิน ๕,๐๐๐ เพื่อสร้างสถูปพระอัฐิพญาเกศเชษฐราช และผ้าอีก ๑ ชุด สำหรับร่วมทำบุญพระสถูปอัฐิของพญาเกศเชษฐราช นอกจากนั้นพระเจ้าไชยราชายังได้มอบของขวัญแก่บรรดาเหล่าขุนนางทั้งหลายทั่วทุกคน

วัดโลกโมฬีหลังสิ้นสุดยุคราชวงศ์มังราย

ในปี พ.ศ. ๒๐๙๔ (ค.ศ.๑๕๕๑) กองทัพบุเรงนอง แห่งตองอูได้ยกทัพเข้ามาโจมตีและยึดครองเมืองเชียงใหม่ ทำให้ท้าวเมกุฎิ กษัตริย์องค์ที่ ๑๗ แห่งราชวงศ์มังราย ต้องหนีลี้ภัยไปอยู่เวียงจันทน์-ลาว กองทัพพม่าได้ยึดครองเชียงใหม่เป็นเวลานาน และยกเลิกการแต่งตั้งรัชทายาทแห่งราชวงศ์มังรายขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองเชียงใหม่ต่อไปอีกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๑๒๑ (ค.ศ.๑๕๗๘) โดยทางกองทัพพม่าได้แต่งตั้งทาราวดีมิน

ราชบุตรของพระเจ้าบุเรงนอง ขึ้นปกครองเมืองเชียงใหม่แทนรัชทายาทที่แท้จริง นับเป็นเวลาร่วม ๒ ศตวรรษที่พม่าปกครองเชียงใหม่ วัดวาอารามทั้งหลายถูกทอดทิ้งให้เป็นวัดร้างจำนวนมาก ต่อมาในปี พ.ศ.๒๓๑๘ (ค.ศ. ๑๗๗๕) พระเจ้าตากสินและพญากาวิละได้หวนกลับมายึดเชียงใหม่และขับไล่พม่าออกไป และแต่งตั้งให้พญาจ่าบ้าน (บุญมา) พระอนุชาของพญากาวิละปกครองเชียงใหม่แทน ภายหลังกองทัพพม่าได้แอบลอบเข้ามาโจมตีเชียงใหม่อยู่บ่อยๆ จนพญาจ่าบ้านทนไม่ไหวต้องหนีไปอยู่ลำปาง คงปล่อยให้เชียงใหม่ตกเป็นเมืองร้างอีกหลายปี จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๓๒๕ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ แห่งรัตนโกสินทร์จักรีวงศ์ ได้ยกทัพขึ้นมาช่วยพญากาวิละขับไล่พม่าออกไปจากเชียงใหม่จนเป็นผลสำเร็จอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจึงทรงแต่งตั้งให้พญากาวิละ เป็นเจ้าผู้ปกครองเมืองเชียงใหม่สืบต่อมา ทางฝ่ายพม่าก็ไม่ทิ้งความพยายามได้แอบลอบเข้ามาโจมตีอยู่บ่อยๆ จนพญากาวิละต้องพาราษฎรทิ้งเมืองหนีไปอยู่ป่าซาง-ลำพูน ปล่อยให้เชียงใหม่เป็นเมืองร้างอีก ๑๓ ปี เมื่อพญากาวิละได้ซ่องสุมฝึกกำลังพลดีแล้วในปี พ.ศ.๒๓๓๙ (ค.ศ.๑๗๙๖) จึงได้ยกทัพกลับมาขับไล่พม่าอีกครั้งหนึ่งจนเป็นผลสำเร็จอย่างถาวรจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ และคาดว่าช่วงนั้นวัดโลกโมฬีคงเป็นวัดร้างอยู่เช่นเดิม

วัดโลกโมฬีช่วงปลายยุคเจ้าผู้ครองเชียงใหม่

กษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (ราชวงศ์จักรี) ได้แต่งตั้งเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ รวม ๙ องค์ช่วงปี พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๔๘๒ (ค.ศ.๑๗๘๒-๑๙๓๙)

นับตั้งแต่องค์แรกคือเจ้ากาวิละ ไปถึงองค์สุดท้ายคือ เจ้าแก้วนวรัฐ วัดโลกโมฬีได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งในสมัยเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๘ คือเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์ ช่วงปี พ.ศ.๒๔๔๐-๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๘๙๗ - ๑๙๐๙) ต่อมารัชสมัยของเจ้าแก้วนวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๙ (องค์สุดท้าย) ช่วง พ.ศ.๒๔๕๒-๒๔๘๒ (ค.ศ.๑๙๐๙-๑๙๓๙) เจ้าแก้วฯ ได้สร้างพระพุทธรูปและธรรมมาสน์ ถวายไว้กับวัดโลกโมฬี ซึ่งในช่วงนั้นวัดโลกโมฬีมีเจ้าอาวาสติดต่อกัน ๔ รูป คือ ตุ๊เจ้าพวง, ตุ๊เจ้าคำ, ตุ๊เจ้าแดง และตุ๊เจ้าตื้อ หลังจากเจ้าอาวาสทั้ง ๔ นี้แล้ว วัดโลกโมฬีก็กลับกลายเป็นวัดร้างอีก (จากคำสัมภาษณ์ของครูบาแก้ว วัดดอกเอื้อง เชียงใหม่) หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัดโลกโมฬี ก็ยังคงเป็นวัดร้างอีก แต่มีชาวบ้านที่ยากจนเข้ามาปลูกบ้านหลังเล็ก ๆ รอบบริเวณองค์พระเจดีย์ ส่วนด้านหน้าทางหน่วยงานราชการขอเช่าปลูกอาคารเป็นสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่

การฟื้นฟูวัดโลกโมฬีครั้งสุดท้าย

วัดโลกโมฬีเป็นวัดประวัติศาสตร์ ถูกทอดทิ้งให้เป็นวัดร้างอยู่บ่อยครั้ง เป็นวัดที่สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ โดยได้รับการฟื้นฟูมาถึง ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ พญาเกศเชษฐราช กษัตริย์องค์ที่ ๑๒ แห่งราชวงศ์มังราย ในปี พ.ศ. ๒๐๗๐

ครั้งที่ ๒ เจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๘ ช่วงปี พ.ศ.๒๔๔๐-๒๔๕๒

ครั้งที่ ๓ พระญาณสมโพธิ (ธงชัย สุวรรณสิริ) เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพ เชียงใหม่ และเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่ (ปัจจุบันคือ พระเทพวรสิทธาจารย์ รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่) ฟื้นฟูในปี พ.ศ. ๒๕๔๔

แรกเดิมทีเดียว พระญาณสมโพธิ ได้มาตรวจดูสภาพบริเวณวัดร้างแห่งนี้จึงได้พบว่า วัดร้างนี้ตั้งอยู่บนชัยภูมิที่ดี และมีพระเจดีย์ที่สวยงาม หากได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาให้ดีขึ้นก็จะเป็นศรีสง่าแก่เมืองเชียงใหม่เป็นแน่แท้ จึงได้ถวายรายงานแด่สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ และพระธรรมธีรราชมหามุนี วัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร และพระธรรมสิทธาจารย์ วัดพระสิงห์ เชียงใหม่ ซึ่งทั้ง ๓ รูปนี้ก็ได้มาพบเห็นสภาพวัดนี้แล้วเห็นพ้องต้องกันกับแนวความคิดของพระญาณสมโพธิทันที เจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงมอบหมายให้พระญาณสมโพธิ และพระครูประพัฒน์ธรรมรังสี เจ้าคณะตำบล ดำเนินการติดต่อขออนุญาตจากกรมการศาสนาเพื่อฟื้นฟูให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษาอีกครั้งหนึ่ง พระญาณสมโพธิได้จินตนาการไว้ว่า หากใช้วัดโลกโมฬีนี้เป็นสำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่ ก็จะสะดวกสบายในการติดต่อประสานงานยิ่งขึ้น เพราะวัดโลกโมฬีอยู่บนถนนสายตรงกับวัดพระธาตุดอยสุเทพ พระญาณสมโพธิ จึงได้มอบหมายให้นายบุญธรรม ยศบุตร และนายวัลลภ นามวงศ์พรหม รับไปดำเนินการ เมื่อได้รับมอบหมายแล้ว นายบุญธรรม และนายวัลลภ จึงเริ่มดำเนินการทันที โดยในขั้นแรก ได้ติดต่อไปที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่และกรมการศาสนาในกรุงเทพ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลวัดร้างต่างๆ ในเชียงใหม่ ในที่สุดกรมการศาสนาก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนวัดโลกโมฬีให้

เป็นวัดที่มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษา และแต่งตั้งให้พระญาณสมโพธิ เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดโลกโมฬี ตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ (ค.ศ.๒๐๐๑)

ความเป็นไปได้ที่จะฟื้นฟูวัดโลกโมฬี

พระญาณสมโพธิ ได้รายงานเกี่ยวกับวัดโลกโมฬีให้พระธรรมสิทธาจารย์ รับทราบอย่างต่อเนื่อง และนิมนต์ท่านมาเยี่ยมชมอีกครั้งหนึ่ง ท่านรู้สึกประทับใจเมื่อเห็นองค์พระเจดีย์ตั้งอยู่อย่างสง่างามและโดดเดี่ยวบนผืนดินอันอ้างว้างนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟู และบัญชาให้พระราชวิมลเมธี รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ วัดศรีโสดา ให้รีบดำเนินการเปลี่ยนวัดโลกโมฬีจากวัดร้างให้เป็นวัดปกติ ที่มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษา (พระราชวิมลเมธี ปัจจุบัน คือ พระเทพโกศล รองเจ้าคณะภาคที่ ๗) ผู้สนองงานคือนายบุญธรรม และนายวัลลภ จึงได้ประสานงานไปยังกรมการศาสนาให้รีบดำเนินการ และในที่สุดทางกรมการศาสนาได้ส่ง ๒ ข้าราชการกรมขึ้นมาศึกษาความเป็นไปได้ ตัวแทนจากกรมทั้งสองได้เข้านมัสการพระญาณสมโพธิ และยืนยันว่ามีความเป็นไปได้สูงที่จะยกฐานะวัดโลกโมฬีให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และยังได้ตั้งอธิษฐานจิตต่อหน้าพระญาณสมโพธิว่า "หากพระคุณเจ้าได้เคยเป็นเจ้าอาวาสวัดโลกโมฬีมาแต่ชาติปางก่อน ก็ของานนี้จงพลันสำเร็จด้วยเถิด"

การจัดกิจกรรมแรกในวัดร้าง (วัดโลกโมฬี)

สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้เช่าพื้นที่วัดร้างแห่งนี้มานาน หลังจากได้ยกเลิกการเช่าแล้วได้ปล่อยให้สำนักงานและพื้นที่รกร้าง

ว่างเปล่า หญ้าขึ้นปกคลุมไปหมด เต็มไปด้วยเศษขวดและขยะต่างๆ เป็นที่ซ่องสุมของเหล่ามิจฉาชีพในเวลากลางคืน พระญาณสมโพธิ จึงได้ขอความร่วมมือจากทางเทศบาลนครเชียงใหม่ให้ช่วยปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเตรียมจัดงานส่งเสริมประเพณีเทศกาลสงกรานต์เชียงใหม่ ซึ่งได้กำหนดเอาวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๔ โดยมี ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย รัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ (ปัจจุบันท่านเป็นองคมนตรี) และประธานฝ่ายสงฆ์คือ พระราชพุทธิญาณ เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ (ปัจจุบัน คือ พระเทพวิสุทธิคุณ) นับเป็นครั้งแรกที่จัดกิจกรรมในวัดร้างแห่งนี้ และเป็นการทำบุญวัดครบรอบ ๗๐๕ ปี แห่งการสถาปนาเมืองเชียงใหม่อีกด้วย

วันมหัศจรรย์ที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๔

การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ที่วัดโลกโมฬี ในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งตรงกับปีครบรอบที่ ๗๐๕ ของการสถาปนาเมืองเชียงใหม่ การจัดกิจกรรมครั้งนี้มีพระราชพุทธิญาณ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และ ศ.นพ. เกษม วัฒนชัย เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ งานนี้เริ่มต้นด้วยการเวียนเทียนรอบองค์พระเจดีย์ ๓ รอบ และพระสงฆ์ ๗๐๕ รูป สวดเจริญพระพุทธมนต์ ในวันนั้นบริเวณวัดร้างแห่งนี้เต็มไปด้วยพระสงฆ์และชาวพุทธทั้งมวล เสียงสวดเจริญพระพุทธมนต์ดังกระหึ่มกึกก้องทั่วบริเวณยังความปีติยินดีมาสู่แขกและผู้มาร่วมงานทุกท่านถ้วนหน้า และทันใดนั้นเองท้องฟ้าเริ่มมืดครึ้มและปรากฏการณ์มหัศจรรย์ก็เกิดขึ้นในทันทีโดยมีฝนตกฟ้าร้อง พร้อมลูกเห็บตกลงอย่างอื้ออึงท่ามกลางเสียงลม และ

พายุพัดกรรโชกอย่างแรงจนทำให้ปะรำพิธีล้มลง น้ำฝนเจิ่งนองท่วมบริเวณวัดร้างแห่งนี้ และขาวโพลนเต็มไปด้วยลูกเห็บทั่วบริเวณวัดน่ามหัศจรรย์อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลา ๑๖.๐๐ น. ศ.นายแพทย์เกษม วัฒนชัย รัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ ได้หลบกำบังฝนอยู่ใกล้ๆ กับพระญาณสมโพธิ, พระราชพุทธิญาณ และพระธรรมสิทธาจารย์ โดยพระธรรมสิทธาจารย์ได้พูดย้ำตลอดเวลาว่า ดี! ดี! ดี! และสั่งให้พระญาณสมโพธิ ให้รีบยกวัดร้างนี้เป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษาโดยทันที และเหตุการณ์ที่ตื่นตระหนกตกใจก็คลายบรรเทาลงภายในช่วงเวลา ๓๐ นาที นับเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น

วันที่ทุกคนรอคอยมาถึงแล้ว

ผู้ดำเนินการยกวัดร้างให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษาได้เสนอโครงการดังกล่าวไปยังกรมการศาสนา เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เพื่อขออนุมัติยกวัดโลกโมฬีเป็นวัดปกติที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ทางคณะมหาเถระสมาคม ได้อนุมัติให้ยกฐานะวัดร้าง (วัดโลกโมฬี) ให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๔ ต่างยังความปิติยินดีมาสู่มวลชาวพุทธอย่างมาก จากนั้นไม่นานทางกรมการศาสนาก็ได้ประกาศยกวัดร้างโลกโมฬี ให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษาตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ (ค.ศ.๒๐๐๑) โดยแต่งตั้งให้พระญาณสมโพธิเป็นรักษาการเจ้าอาวาส ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

การพัฒนาหลังจากได้รับการอนุมัติฟื้นฟู

วัดโลกโมฬีได้รับการอนุมัติขึ้นทะเบียนเป็นวัดปกติ ที่มีพระภิกษุ

สามเณรอยู่จำพรรษา ตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ (คศ.๒๐๐๑) ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากพระเทพวรสิทธาจารย์ (อดีตพระญาณสมโพธิ) ถาวรวัตถุต่างๆ ที่สร้างขึ้นในวัดโลกโมฬีมีดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ สร้างกำแพงและพระวิหาร ตามแบบล้านนา ในวัดโลกโมฬี และข่าวการฟื้นฟูและสร้างพระวิหารใหม่ ได้แพร่กระจายออกไปทั่วเมืองเชียงใหม่ ตลอดถึงพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงรับทราบด้วยพระกรรณเกี่ยวกับการก่อสร้างพระวิหารหลังใหม่ จึงทรงร่วมบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน ๔๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เพื่อสมทบทุนสร้างพระวิหารดังกล่าว โดยนายมนตรี นาวิกผล ผอ.องค์การสวนสัตว์เชียงใหม่ มาวางศิลาฤกษ์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สมเด็จพระสังฆราชแห่งลังกาได้ประทานพระบรมธาตุแก่วัดโลกโมฬี โดยทางวัดได้มอบให้ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า ไปอัญเชิญพระบรมธาตุดังกล่าวจากลังกามาเมื่อ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ และต่อมาวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ทรงประทานพระบรมธาตุอีก ๑ องค์ แก่ผู้บัญชาการทหารบก จากนั้นพลเอกทัต พรหมโมปกรณ์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก และคณะได้รับมอบหมายให้อัญเชิญพระบรมธาตุดังกล่าวขึ้นมาประดิษฐานยังวัดโลกโมฬี เชียงใหม่ และต่อมาวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ พระเทพวรสิทธาจารย์ ได้เป็นประธานหล่อพระพุทธรูปองค์ประธาน และตั้งชื่อว่า "พระพุทธสันติจิรบรมโลกนาถ" โดยได้อัญเชิญพระบรมธาตุทั้งสององค์เข้าประดิษฐานในองค์พระพุทธรูปดังกล่าว ปัจจุบันพระพุทธรูปองค์นี้ประดิษฐานเป็นพระประธานในพระวิหารทรงล้านนาหลังที่สร้างใหม่นี้

ปี พ.ศ.๒๕๔๗ พระนางจิรประภา กษัตริย์องค์ที่ ๑๕ ของเชียงใหม่ ผู้เคยเป็นองค์อุปถัมภ์วัดโลกโมฬีมาก่อน อนุสาวรีย์ของพระนางได้ถูกสร้างขึ้นในวัดโลกโมฬี เพื่อให้อนุชนได้ทราบถึงองค์อุปถัมภ์ของวัดโลกโมฬีในอดีต

ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ยอดฉัตรทองขององค์พระเจดีย์ได้สร้างขึ้นเพื่อทดแทนของเดิมที่หักหายไป ซึ่งนายกรัฐมนตรี ดร.ทักษิณ ชินวัตร มาเป็นประธานยกยอดฉัตรขึ้นสู่ยอดองค์พระเจดีย์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้สร้างกุฏิสงฆ์ ชื่อ "คุ้มพญาเกศ" รูปทรงแบบล้านนา เพื่อเป็นอนุสรณ์พญาเกศเชษฐราช (ผู้ฟื้นฟูวัดโลกโมฬีคนแรก)

ปี พ.ศ.๒๕๕๐ เปิดสำนักงานมูลนิธิพระบรมธาตุดอยสุเทพ แห่งที่สอง ที่วัดโลกโมฬี

ปี พ.ศ.๒๕๕๑ ท่านเจ้าคุณพระเทพวรสิทธาจารย์ ได้สร้างศาลาศูนย์แสดงงานศิลปล้านนา และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หรือ "พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาสล่าเมือง" ในวัดโลกโมฬี ซึ่งเป็นสถานที่ที่ทุกคนสามารถเข้ามาชมและเรียนรู้การเป็นช่าง (สล่า)ฝีมือ เพราะวัตถุประสงค์ของการสร้าง "พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาสล่าเมือง" ซึ่งทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ โดยมี ฯพณฯ วรวัจน์ เอื้ออภิญญากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม มาเป็นประธานเปิดงาน เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ก็เพื่อจะให้ทุกคนที่สนใจเข้ามาเรียนรู้งานด้านศิลปกรรมการแกะสลักและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ตลอดจนถึงการอนุรักษ์งานศิลปะและส่งเสริมสล่าฝีมือล้านนา

วัดโลกโมฬีได้รับการปรับปรุงและพัฒนาหลายด้านจนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมอยู่มิได้ขาด รวมถึงท่านอดีตนายกรัฐมนตรี คุณชวน หลีกภัย และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ก็เคยเข้ามาร่วมทำบุญและนมัสการพระอารามแห่งนี้

ชีวประวัติพระเทพวรสิทธาจารย์

นามเดิม ธงชัย สุวรรณเรืองศรี

ชื่อบิดา–มารดา นายทองคำ นางละมัย สุวรรณเรืองศรี

วัน เดือน ปีเกิด ๑ มกราคม ๒๔๙๒

สถานที่เกิด ๗๑/๓ บ้านเจ็ดยอด หมู่ ๒ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง เชียงใหม่

อุปสมบทเป็นพระ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒
ณ วัดพระธาตุดอยสุเทพ เชียงใหม่ โดยมี
พระราชสิทธาจาย์ เป็นพระอุปัชฌายะ
พระครูสมุห์สมบูรณ์ สมปุญโญ เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระมหาคำ ธัมมจาโร เป็นพระอนุสาวนาจารย์

การศึกษา

- จบ น.ธ. เอก ปี พ.ศ. ๒๕๑๔
- จบเปรียญธรรม ๗ ประโยค ปี พ.ศ. ๒๕๒๘
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวัฒนธรรมการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗

หน้าที่การงาน

พ.ศ. ๒๕๓๓
- เป็นรองเจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร

พ.ศ. ๒๕๓๖
- เป็นพระอุปัชฌาย์ วิสามัญ

พ.ศ. ๒๕๔๒
- เป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร
- เป็นเจ้าคณะอำเภอแม่วาง เชียงใหม่
- เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดดอยสัพพัญญู

พ.ศ. ๒๕๔๓
- เป็นเจ้าคณะอำเภอเมือง เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๔
- เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดโลกโมฬี

พ.ศ. ๒๕๔๖
- เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๗
- เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดพระธาตุสบฝาง

พ.ศ. ๒๕๕๑	• เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดสวนดอก (พระอารามหลวง)

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๔๑	• เป็น**พระญาณสมโพธิ** (วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)
พ.ศ. ๒๕๔๗	• เป็น**พระราชสิทธาจารย์** (วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ)
พ.ศ. ๒๕๔๙	• เป็น**พระเทพวรสิทธาจารย์** (ฉลองครองราชย์ ครบ ๖๐ ปี)

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

โดยอนุมัติสภาประจำสถาบัน ให้ปริญญาบัตรฉบับนี้ไว้แก่

พระญาณสมโพธิ (สุวณฺณสิริ)

เพื่อแสดงว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมควรแก่ปริญญา

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (วัฒนธรรมศึกษา)

มีศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญานี้ทุกประการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

นายกสภา

อธิการบดี

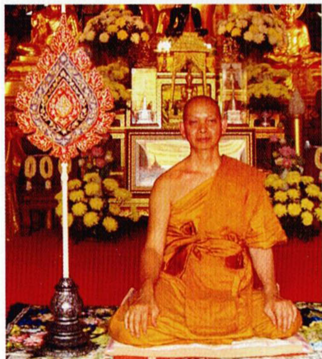
วัดโลกโมฬีได้รับการฟื้นฟูในอดีตถึง ๓ ครั้ง ดังนี้
Wat Lokmolee was revived by 3 religious revivalists in the past as follows

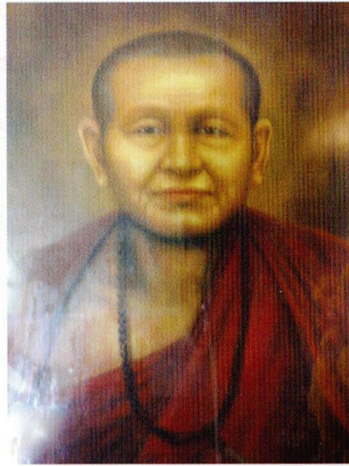
ผู้ฟื้นฟูครั้งแรก
พญาเกศเชษฐราช
กษัตริย์องค์ที่ ๑๒ ราชวงศ์มังราย
ช่วงปี พ.ศ. ๒๐๗๐
Phaya Ket Chetharaj
the first revivalist

ผู้ฟื้นฟูครั้งที่ ๒
เจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๘
ช่วงปี พ.ศ. ๒๔๔๐-๒๔๕๒
Chao Intawarorose Suriyawongse
the second revivalist

ผู้ฟื้นฟูครั้งที่ ๓
พระญาณสมโพธิ
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพฯ
ช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๔
Ven.Phra Yanasombothi
The third revivalist

สมเด็จพระสังฆราชโลกโมฬี
Sangharaja
(Supreme Patriarch)

พระนางจิรประภา
กษัตรีย์องค์ที่ ๑๕
ผู้สนับสนุนและบำรุงวัด
Princess Jiraprapa
The religious supporter

เจ้าแก้วนวรัฐ
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์สุดท้าย
ผู้สนับสนุนและบำรุงวัด
Chao Keo Nawarat
The religious supporter

มหาเจดีย์ และพระวิหารทรงล้านนา
The main pagoda and new temple in Lanna style

กุฏิคุ้มพญาเกศ และอนุสาวรีย์พระนางจิรประภา

Koom Phaya Ket abode, and the monument to the Princess Jiraprapa.

กู่พระอัฐิของพญาเกศเชษฐราช อยู่หลังอาคารพาณิชย์ ห่างจากมหาเจดีย์
ประมาณ ๑๕๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

The bony stupa of Phaya Ket Chetharaj standing behind the main building, north-east the main pagoda about 150 metres.

ดร.เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่ ประธานที่ปรึกษามูลนิธิพระบรมธาตุดอยสุเทพ
ที่หน้าสำนักงานใหม่ของมูลนิธิฯ ในวัดโลกโมฬี

Dr. Chao Duangduan Na Chiangmai, the chief of foundation adviser, at the front of new office in Wat Lokmolee.

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาสล่าเมือง

ฯพณฯ วรวัจน์ เอื้ออภิญญากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาสล่าเมือง ที่วัดโลกโมฬี เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยมี สส.สุรพล เกียรติไชยากร ร่วมกันเปิดป้ายพิพิธภัณฑ์ใหม่

HE. Worawaj Eu-apinyakul; the Culture Minister presided over the opening ceremony of the Local Artisans Wisdom Museum at Wat Lokmolee on the 8th November 2008. Below, the Culture Minister and MP. Surapol Kiatchaiyakorn joined together in opening the new museum placard

A Historic Chronicle of Wat Lokmolee

The former general status of Wat Lokmolee

Wat Lokmolee means the topknot of the world temple, it's located about 400 metres west of the Changpuak gate or Hua Wiang gate. The ancient sanctuary of Wat Lokmolee stands outside the old city wall, north of the moat, on Maneenopharat road, Chiangmai. It's distinguished by the most imposing pagoda which is presumed that the ancient sanctuary was built by the 6th king of Mangrai dynasty; king Kuena, during the year 1910-1931 BE. or in 1367-1388 AD. As for the pagoda, it's thought that it was built latterly. In times past, it must have fairly dominated the skyline of this area. Even today it's right to say that its size and elegance cannot fail to impress. Wat Lokmolee is one of the ancient temples in Chiangmai, remaining forsaken, the national ruins. During the interregnum of 1775-1797 AD. Before King Kawila came to capture Chiangmai, emptied the city and it became the haunt of tigers and wild elephants, Wat Lokmolee must almost certainly have abandoned, though given the huge dimensions of its imposing pagoda. It's a holy place and a major pilgrimage destination. The temple remains an important sight that first time visitors to Chiangmai shouldn't miss, it can hardly have been forgotten. It was very well known in the past due to the ancient beautiful pagoda, shaped like a bell which was neatly built in architectural

style of Lanna. Wat Lokmolee was probably established more than 600 years ago. It's believed that it was left deserted for a long time since being under the Burmese control. After King Kawila captured Lanna back and expelled Burmese troops from Lanna, the temple was rebuilt but not very thriving due to the economic hardship during that period.

The first revival supporter of Wat Lokmolee

Many kings of Mangrai dynasty participated in supporting Buddhist value at Wat Lokmolee in the past. The king Muangketklow (Phaya Ket Chetharaj) the 12th and 14th king of Mangrai dynasty, he had paid attention to Wat Lokmolee, more than other kings, he tried to follow in the former kings' footsteps by promoting Buddhism. During the year 2068 BE., after his recent ascendency of the throne, Phaya Ket Chetharaj had Doi Suthep pagoda restored and enlarged the original size to 55 feet in height and 30 feet in width as it remains today. Thereafter Phaya Ket Chetharaj had a Buddha image cast in the following year 2069 BE. named Phrachao Lanthong, entered the temple at Wat Phrachaolanthong, Muangprao. Besides restoring and enlarging the pagoda on Doi Suthep, he also made the Hua Wiang Quarters into the temple, named Wat Lokmolee as a partial area in 2070 BE. And in the following year 2071 he had a huge pagoda and a temple built in Wat Lokmolee. It's right to say that Phaya Ket

Chetharaj was the first revival supporter of Wat Lokmolee, Therefore I, the writer wish all the readers to know about the brief story of Phaya ket Chetharaj as follows;

Phaya Ket Chetharaj was the younger brother of the 11th king; Phaya Muangkeo, both of them were the sons of the 10th king; Phaya Yodchiangrai. Phaya Ket Chetharaj ascended the throne and became the 12th king of Mangrai dynasty in 2068 BE. (1525 AD.) After ascending the throne he climbed up the Doi Suthep mountain for restoring the pagoda including enlarged the original size as it remains today. Phaya Ket Chetharaj had 4 children; one son and 3 daughters as follows;

1. Phranang Yodkamthip, she became the king Bothisaraj's wife, the ruler of Lanchang,(Luangphrabang) His son, named Chai Chetha who was the ruler of Chiangmai during 2089-2090 BE. (the 16th ruler)
2. Phranang Jiraprapa, she became the 15th ruler of Chiangmai during 2088-2089 BE. (she was the main patron of Wat Lokmolee)
3. Tao Saikam he was the 13th ruler of Chiangmai by rebelling against his own father.
4. Phranang Wisuthidevi, she was Bayinnaung's wife (King of Tong-U) and finally she became the 18th ruler of Chiangmai during 2107-2121 BE. (She was the last Mangrai dynasty.

The founder of Wat Lokmolee

There is not enough evident information about Wat Lokmolee because the early historic notation of this Wat was not recorded. Therefore nobody can confirm when Wat Lokmolee was built and who was the founder. But it's presumed that Wat Lokmolee was built during the early period of Mangrai dynasty. The following cases showing the reason of such presumption. In the year 1910 BE.Phaya Kuena; the 6th king of Mangrai dynasty, wanted to improve Buddhism in Lanna kingdom. He sent royal delegates to Pan town, Mon (peguan) country (the modern partial territory of Myanmar) for inviting Ven. Phramaha Utumporn Buppamahasawami who was well versed in Tri-Pitaka (Buddhist scripture) to solve the Buddhist problem in Lanna Thai. But Ven. Phramaha Utumporn Buppamahasawami was too old to come, thereafter he sent Phra Anantathera to Chiangmai accompanied by 10 learned manks. Phaya Kuena was delighted to have them and let them stay at Wat Lokmolee due to it was more comfortable for the foreign monks because it was situated near the Hua Wiang gate, it's very easy to take care and serve them. In addition, during the Tilokarat's reign, the 9th king of Mangrai dynasty, he was the supporter of the 8th world Buddhist assembly for correcting Tri-Pitaka (Buddhist scripture) which differed and inaccurate. The meeting was taking place at Wat Botharammahawiharn (Wat Jed Yod) in 2020 BE. (1477 AD.) Many versed monks were

invited to attend the meeting, Phaya Tilokarat, the meeting supporter allowed those monks to stay at Wat Lokmolee until the correcting assembly of Buddhist scripture was complete.

The main patron of Wat Lokmolee

During the Phaya Muangket Klow's reign (Phaya Ket Chetharaj) the 12th and 14th king of Mangrai dynasty in the year 2068-2081 and 2086-2088 BE. (Ascended the throne twice) He tried to follow in the former kings' footsteps by promoting Buddhist values in Chiangmai, especially in wat Lokmolee. The local historic record says that Phaya Ket Chetharaj dedicated the Hua Wiang quarters with land to Wat Lokmolee (presuming the quarters located beside the Wat which considered revived and enlarged the Wat.) in the year 2070 BE. And the following year 2071 BE. He had a big pagoda and a temple built in this Wat.

The importance of Wat Lokmolee

Wat Lokmolee is an old temple in Chiangmai. It's believed that it was built by the king of Mangrai dynasty at the beginning of the 19th Buddhist century. In the former time Wat Lokmolee was thriving as a royal temple due to it was the residence of Sangharaja (Supreme Patriarch) of Lanna kingdom. Wat Lokmolee was also the royal guests' stay because it stood near the palace which more comfortable to take care and serve visitors. Wat Lokmolee is an

important temple concerning several kings of Mangrai dynasty, including the latter ruling princes of Chiangmai. During the first reign of Phaya Muangketklow, or Phaya Ket Chetharaj the 12th king of Mangrai dynasty, he donated a house with land to the temple as a part of Wat Lokmolee, it's considered for enlarging the temple area in 2070 BE.And in the following year 2071 BE. The king had a big pagoda and a new temple built in Wat Lokmolee. While Phaya Muangketklow died in 2088 BE., he was 48 years old. Phranang Jiraprapha ascended the throne as 15th king of Chiangmai. Thereafter Jiraprapha took the king's bony ashes to keep in a stupa that she erected in the temple. There is an article written by Mr. Andrew forbes said that besides Phaya Muangketklow's bony ashes was kept in a stupa at Wat Lokmolee, the bony ashes of all in his family; Tao Saikam, Princess Jiraprapha and queen Wisuthadevi were also interred in the stupas at Wat Lokmolee too.

The aged living around the Wat were told by their ancestors that the bony stupa of Phaya Ket Chetharaj standing north east the main pagoda about 150 metres. (The former land of the Wat was about 70 Rais, it's now lessened, remaining only about 10% due to the people occupied the land during it remained forsaken as their own right)

The writer seeked the truthful evidence in accordance with some old villagers' narration. It's found such stupa standing at the middle of poor houses, behind the main building.

The importance of location

Wat Lokmolee is located on a wide area; 4-1-37 Rai or around 1.7 acre which is equivalent to 6,948 square metres, on Maneenopharat road, Chiangmai. outside the old city wall, north of the moat, near Hua Wiang Gate (Changpuak gate) Hua Wiang Gate is the most important gate, traditionally called Dechamuang gate which meaning the glory of city gate due to standing near the palace of the king. In the old tradition, the royal ceremony was always taken place at this gate such as Phaya Kuena released the auspicious white elephant with the holy relic on its back to Doi Suthep and set it free out of the city by Hua Wiang Gate in the year 1919 BE., and in another case, Jiraprapha; the ruler of Chiangmai invited the king Chairaja of Ayuthaya to come in the city through the Hua Wiang Gate in 2088 BE., etc.

King Chairaja of Ayuthaya visited Wat Lokmolee

Not so long, after the court officials (noble members) relied on Princess Jiraprapha and appointed her as the 15th ruler of Mangrai dynasty in 2088 BE. which was the first female ruler of Chiangmai. Ayuthaya troop led by Prince Chairaja, and prepared to invade Chiangmai at the end of the year 2088 BE. Princess Jiraprapha was not convinced whether Chiangmai troop could conquer Ayuthaya troop due to those were more stronger and well prepared, so that she planned to cultivate good relation with

Ayuthaya and invited Prince Chairaja to enter the city through Hua Wiang gate. The Prince Chairaja was warmly welcomed to rest at Wiang Jed Rin palace (The present location of Rajamangala university of Technology Lanna) which made him happy and satisfied to stay here, Princess Jiraprapha did not miss opportunity to invite him to go to pay respect to her father's bone at Wat Lokmolee. Prince Chairaja had donated money for 5,000 units of silver to build a funerary monument for him(bony stupa), and he also offered Jiraprapha a suit of yellow-robes for joining the merit-making ceremony in memory of king Ket Chetharaj (her father), in addition, he offered some presents to all court officials (noble members) in her palace.

Wat Lokmolee after ending Mangrai dynasty

In the year 2094 BE. (1551 AD.) The 17th ruler of Chiangmai; Tao Mekuti was deposed by king Bayingnaung's troop, Tao Mekuti fled to Vientiane. The Burmese troop captured and ruled Chiangmai for a long time. King Bayingnaung gave up appointing the real descendant of Mangrai dynasty as the ruler since the year 2121 BE. (1578 AD.) He then chose his son Tharawadi Min as the prince of Chiangmai. During 2 centuries of Burmese control, many temples were abandoned and became forsaken. King Taksin and Phaya Kawila captured back Chiangmai in 2318 BE. (1775 AD.) and appointed Phaya Jaban (Boonma), his younger brother as the

ruler of Chiangmai. Phaya Jaban hardly stayed in Chiangmai due to the frequent attacks of Burmese troops. Eventually the city was exhausted, Phaya Jaban and the remained people moved to Lampang and the city was left deserted for many years. Once again in the year 2325 the first king of Siam (Chakri dynasty) Phrabuddhayod-fachulaloke, moved the Siamese troop to join and support Phaya Kawila to depose Burmese troop out of Chiangmai, and they succeeded in expelling the enemy from Chiangmai. And afterward the Siamese king appointed Phaya Kawila as the ruler of Chiangmai. However the Burmese tried to return in the following year which caused Phaya Kawila to escape from Chiangmai to Pasaang, Lamphun. Phaya Kawila and his people remained at Pasaang for 13 years, Kawila tried to gather the people there and returned in the year 2339 BE. (1796 AD.) King Kawila moved back his troop to expel Burmese out of Chiangmai in the third time which he succeeded permanently in his last battle. By that time Wat Lokmolee was probably forsaken.

Wat Lokmolee at the end of Chiangmai Prince Rulers.

The Kings of Ratanakosin (Chakri dynasty) had appointed 9 Chiangmai Prince rulers during the years 2325-2482 BE. (1782-1939 AD.), counting from Chao Kawila; the first ruler to Chao Keo Nawarat; the last ruler. Wat Lokmolee was re-established once

again during the 8th ruler's period, Chao Suriyawongse during 2440-2452 BE. (1897-1909 AD.) And also in the 9th ruler's period; Chao Keo Nawarat, he had an image of Buddha and a carved seat of preacher built in Wat Lokmolee during 2452-2482 BE. (1909-1939 AD.) which those periods, there had been 4 abbots; namedly Tu-Puong, Tu Kam, Tu Daeng and Tu-Tue. After the 4 abbots Wat Lokmolee became forsaken. (The narration from Kruba Keo of Wat Dok Uang) After the second world war Wat Lokmolee remained forsakan again, but many small houses were built around the compound for the poor residences. And the front partial land beside the road was hired for the office of the Chiangmai Domestic Animals.

The last revival of Wat Lokmolee

Wat Lokmolee is a historic temple. It was often abandoned which caused the temple left forsaken. It's presumed that Wat Lokmolee was probably built during the 18th Buddhist century. However it was thrice revived during several periods as follows;

The first revival was taking place in 2070 BE. (1527 AD.) by Phaya Muangketklow, the 12th king of Mangrai dynasty. The second revival was made during 2440-2452 BE. (1897-1909 AD.) by the 8th prince ruler of Chiangmai, Chao Intawaroros Suriyawongse.

The third revival was just recently proceeded in the year 2544 BE. Or 2001 AD. By Phra Yanasombothi, the abbot of Wat Phrathat Doi Suthep, and the ecclesiastical sheriff of Muang district. (The modern name and position is Phra Thepworasithajarn, the vice ecclesiastical governor of Chiangmai) At first he visited here and looked into the compound of the forsaken temple carefully, he pondered the idea, "Besides standing on the good location, this forsaken temple has an old beautiful pagoda. If it was revived and improved, it would be the glory of Chiangmai City" He posed his idea to Ven. Somdej Phramaharajamanklajarn, Wat Paknam, Bangkok, and to Ven. Phra Dhammasithajarn, Wat Phrasingha, Chiangmai, who came looking with him. They all agreed on his idea and then they appointed him and Phrakru Prapathdhamma rangsi as processors to ask the permission from the religious department for registering the re-establishment of Wat Lokmolee by changing from a forsaken temple to the monks residential temple, Ven. Phra Yanasombothi considered that if he could use this area (forsaken temple) as his office he would be easy and comfortable to get in touch with his administrative office because Wat Lokmolee locates on the linear road which leads to Doi Suthep. He assigned the processors to Mr. Boontham Yosebutr and Mr. Wallop Namwongprom to continue proceeding. After assigning the processors to Mr. Boontham Yosebutr, and Mr. Wallop Namwongprom the process was going on. The first step

towards negotiation was to get in touch with the Chiangmai educational office and the government religious department in Bangkok which taking charge of the forsaken Wats in Chiangmai. Finally the Government Religious Department had announced the registration of Wat Lokmolee as a Thai normal temple (Changing from forsaken temple) and appointed Ven. Phra Yanasombothi as a temporary abbot of Wat Lokmolee since the 9th October 2544 (2001 AD.)

The possibility of Wat Lokmolee to become as a normal temple

Phra Yanasombothi frequently informed Phra Dhammasithajarn about Wat Lokmolee, and invited him to see Wat Lokmolee once again, he felt impressive while he looked at the main pagoda, it's majestic,quiet and lone, standing on the deserted land. It's suitable to revive it, he assigned Phra Rajwimolmetee, the vice Ecclesiastical governor of Chiangmai, Wat Srisoda to carry out by changing from the forsaken temple to a normal temple. (Phra Rajwimolmetee is now appointed as Phra Thepkosol; the 7 regional vice governor) The processors (Mr. Boontham and Mr.Wallop) contacted the government religious department for fulfilling their assigned task. Finally, the department sent 2 officials up to Chiangmai for studying the possibility about this matter. The two officials paid respect to Phra Yanasombothi,

and said to him that it was possible to change the status of Wat Lokmolee as a normal temple. They vowed before him again "If you were an abbot of Wat Lokmolee in the former life your project would be easy to complete soon!"

The first activity was held in the forsaken temple

The forsaken temple area was hired by Chiangmai provincial domestic animals for a long time. After giving up hiring, the office was left deserted, became a high turfy density and full of pieces of broken bottles. Finally it became a proper place where the conspirators gathering to assemble at night for unlawful purpose. Ven. Phra Yanasombothi had to ask a favoured cooperation from Chiangmai municipality for clearing away the density and old office for holding Buddhist activity in this area. The first activity will be held in this area is the Songkrant festival promotion activity which temporarily presided by the education minister; Professor Dr. Kasem Wathanachai, (now he is appointed as a privy councilor) and religiously presided by the Chiangmai ecclesiastical governor; Ven. Phra Rajbuddhiyana. (the modern name is Phra Thepwisuthikun) The Songkrant festival promotion activity was held in Wat Lokmolee which falled on the 12th April 2544 BE. (2001 AD.) The first activity was not only promoting Songkrant festival, but also merit-making on the occasion of the 705th city establishing year anniversary of Chiangmai city.

The marvelous day "12th April 2544"

The Songkrant festival promotion activity was taken place at Wat Lokmolee on the 12th April 2544 BE. (2001 AD.) which was the 705th city establishing year anniversary of Chiangmai. It was presided by Ven. Phra Rajbuddhiyana(religious) and Professor Dr. Kasem Wathanachai. (temporal) The first step towards this holy ceremony was to pray by 705 monks and circulated around the main pagoda thrice. The forsaken temple area was full of Buddhist crowd and 705 monks. The praying voice was loudly humed throughout the area, making Buddhist crowd delighted and satisfied. At the same moment, the sky became cloudy, a few minutes latter, a marvellous occurrence suddenly happened; It started raining heavily with hailstones and thunder. The strong storm caused the temprorary pavilion collapsed, heavy rain flooded the temple area, and the temple ground was dazzling white; full of hailstones. That was about 4 o'clock pm. The temporal president; Professor Dr. Kasem Wathamachai, the education minister had sheltered at the same spot, near Ven. Phra Yanasombothi, Phra Rajbuddhiyana and Phra Dhammasithajarn. The head monk said repeatedly Good! Good! Good ! and then he ordered Ven. Phra Yanasombothi to ask permission for changing from forsaken temple to normal temple urgently! The frightened situation became calm within 30 minutes. It's a marvelous occurrence happened on that day.

The waiting day has come!

The processor had presented the proposition to the religious department on the 4th May 2544 BE. for asking the permission to change the status of Wat Lokmolee from the forsaken temple to normal temple where monks reside. The Supreme Mahathera Association had approved and permitted on the 20th September 2544 BE. to change the status of Wat Lokmolee; becoming a normal temple which brought delight and satisfaction to all Buddhist people. Not so long, afterwards the government religious department had announced the registration of Wat Lokmolee as a Thai normal temple (Changing from a forsaken temple) since the 9th October 2544 BE. (2001 AD.) And appointed Ven, Phra Yanasombothi as a temporary abbot of Wat Lokmolee from that day on.

The development after becoming as a normal temple

Wat Lokmolee was approved registering as a normal temple since the 9th October 2544 BE. (2001 AD.) It was continually developed by Ven. Phra Thepworasithajarn. Several religious constructions were built in the temple as follows;

In the year 2545 BE. The brick wall around the Wat and a new temple, in architectural style of Lanna were built in Wat Lokmolee. The news of revival and new temple construction had spread all over Chiangmai. Not excepting the Puping palace. When

H.M. the Queen Sirikit had heard the news about Wat Lokmolee, the Queen kindly had donated the some of Baht 400,000.00 to join the merit making in new temple construction. The foundation stone of new temple was laid by Mr. Montri Nawigapol, the director of Chiangmai Zoo Organisation.

In the year 2546 BE. The supreme patriarch of Ceylon (Srilanka) presented a Buddha relic to Wat Lokmolee, Dr. Ruengdetch Wongla was assigned to bring it from Ceylon instead on the 18th October 2546 BE. And in the following month, on the 1st November 2546 Phra Yanasangworn; the supreme patriarch of Thailand, presented a Buddha relic to the commander in chief of the Thai Royal Army. General That Prommopakorn was assigned to bring such relic to Wat Lokmolee. Phra Thepworasithajarn had a main Buddha image cast in Wat Lokmolee, named "Phra Buddha Santi Jira Boromloganart" Two relics from both of Sangharajas (Supreme patriarch) were put inside the head and body of Buddha image that cast on the 6th November 2546. Now this image is entered the new temple.

In the yeat 2547 BE. Princess Jiraprapa; the 15th ruler of Chiangmai who was the main patron of Wat Lokmolee. Her monument was erected at Wat Lokmolee to remind the next generation of her support and patronage.

In the year 2548 BE. The broken top of the pagoda was restored by Ven. Phra Thepworasithajarn (Phra Yanasombothi)

He erected a new golden parasol top of the pagoda which the porasol top lifting ceremony presided by the past prime minister Dr. Taksin Shinawatra.

In the year 2549 BE. Koom Phaya Ket is the monks' abode that was built in Lanna architectural style in memory of Phaya Ket Chetharaj.

In the year 2550 BE. Ven. Phra Thepworasithajarn opened the office of Phraboromthat Doi Suthep foundation as a second office in Wat Lokmolee.

In the year 2551 BE. Ven. Phra Thepworasithajarn erected an education veranda as a show centre of Lanna artistic works and local handmade products. It's called the local artisans wisdom museum which was formally opened on the 8th November 2008 AD. presided by culture minister; HE. Worawaj. This museum is a place where interested people can come to see and learn to be an artisan of local carving products. The purpose of museum establishing is to show and teach everybody the carving job; the local carved products, and to maintain artistic works, including supporting the local artisans of Lanna

Now Wat Lokmolee is improved and becomes a thriving sanctuary, It's very well known, many visitors including the temporal VIP., not excepting the past prime ministers; General Chawalit Yongjaiyuth, Chuan Leekpai, coming to join merit-making and pay homage to this imposing sanctuary.

The Personal story of Ven. Phra Thepworasithajarn

Original name : Tongchai Suwanruangsri

Parental name : Mr. Thongkam Mrs. Lamai Suwanruangsri

Date of birth : 1st January 2492 BE. (1949 AD.)

Place of birth : 71/3 Baanjedyod, Mu 2, Tambol Changpuak, Umper Muang, Chiangmai.

Ordination :
- Becoming a monk on the 20th July 2512 BE. At Wat Phrathat Doi Suthep;
- **Phra Rajsithajarn** was his Upatchaya (Ordinational Officiator.)
- **Phrakru Samuh Somboon** was his Kammawajajarn, A.
- **Phra Maha Kam Dhammajaro** was his Anusawanajarn, B. (AB = a couple of prayers)

Education :
- The highest Dhamma degree in 2514 BE.
- The 7th degree of Pali language in 2528 BE.

Honourary degree :
- He was given a university degree of Ph. D.
- (Doctor of Philosophy) by Rajabhat University, Chiangmai, in 2547 BE.

Positions :

2533 BE. • Vice abbot of Wat Phrathat Doi Suthep

2536 BE. • Ordinational officiator (Upatchaya)

2542 BE. • The abbot of Wat Phrathat Doi Suthep

	•	The ecclesiastical sheriff of Maewang district
	•	The temporary abbot of Wat Doi Sappanyoo
2543 BE.	•	The ecclesiastical sheriff of Muang district
2544 BE.	•	The temporary abbot of Wat Lokmolee
2546 BE.	•	The vice ecclesiastical governor of Chiangmai.
2547 BE.	•	The temporary abbot of Wat Sobfaang
2551 BE.	•	The temporary abbot of Wat Suandok, (royal temple)

Ecclesiastical Royal ranks :

5 Dec. 2541	•	**Phra Yanasombothi** (king's birthday)
12 Aug. 2547	•	**Phra Rajsithajarn** (Queen's birthday)
10 June 2549	•	**Phra Thepworasithajarn** (60 years on the throne)

บรรณานุกรม

1. เอกสารการจัดงานส่งเสริมเทศกาลสงกรานต์ และทำบุญครบรอบ 705 ปี ของเชียงใหม่ โดยบุญธรรม ยศบุตร
2. ประวัติวัดโลกโมฬี โดย วัลลภ นามวงศ์พรหม
3. Ancient Chiangmai : Wat Lokmoli by Andrew Forbes
4. พระมหาเทวี โดย พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ
5. ประวัติศาสตร์ล้านนา รศ.สรัสวดี อ๋องสกุล

Bibliography

1. A document concerning Songkrant promotion activity and the merit-making ceremony on the 705th establishing year anniversary of Chiangmai city by Boontham Yosbutra
2. The history of Wat Lokmolee by Wallop Namwongprom
3. Ancient Chiangmai ; Wat Lokmoli by Andrew Forbes
4. Mahadevi article by General Luangwichitwatakarn.
5. History of Lanna by Associate Professor Saraswadee Ongsakul.

ISBN 978-974-377-640-3

ราคา 50 บาท